

ARCHIWUM KSIĘDZA LUDWIKA RUCZKI I MATERIAŁY DO BIOGRAFISTYKI POWSTAŃCÓW STYCZNIOWYCH

Mimo upływu lat wiele danych dotyczących tragicznego narodowego zrywu 1863-1864 czeka na szersze wykorzystanie, spoczywając spokojnie w magazynach archiwalnych. Niewielkie objętościowo zespoły zawierają cenne informacje pogłębiające naszą wiedzę o tamtym okresie. Jednym z nich jest Archiwum księdza Ludwika Ruczki, przechowywane w oddziale wawelskim Archiwum Państwowego w Krakowie. Ludwik Ruczka urodził się 16 IX 1814 r.¹ we wsi Szlachtowa w powiecie sądeckim. Dzięki wsparciu finansowemu stryja, udało mu się ukończyć gimnazjum klasztorne w Przemyślu. Po egzaminie maturalnym wstąpił na wydział prawa Uniwersytetu Lwowskiego. Pod wpływem matki porzucił szybko ten kierunek studiów i przeniósł się na teologię. Rozpoczętą we Lwowie naukę kontynuował w Wiedniu, korzystając z pomocy materialnej swego brata Franciszka. Dnia 24 IX 1839 r. Ruczka otrzymał święcenia kapłańskie.

Początkowo zamierzał poświęcić się pracy naukowej, jednak porzucił ten projekt i rozpoczął działalność duszpasterską. Mianowany wikarym w Oleśnie, pełnił tam równocześnie funkcję nauczyciela i wychowawcy Stanisława Kotarskiego, syna Karola, ówczesnego właściciela dóbr oleśnickich. W 1842 r. przeniósł się do Tarnowa, gdzie podjął pracę katechety w Głównej Szkole Normalnej. W następnych latach został wykładowcą w tamtejszym Instytucie Teologicznym.

Przez cały czas utrzymywał ścisłe związki z rodziną Kolarskich.

Więzy te uległy szczególnemu zacieśnieniu po wypadkach tzw. rzezi galicyjskiej, gdy to 20 II 1846 r. grupa chłopów zamordowała Karola Kolarskiego.

¹ Dane biograficzne dotyczące ks. Ruczki przedstawiono w oparciu o archiwalia znajdujące się w zespole Archiwum księdza Ruczki (A. ks. R. 5, A. ks. R. 28, A. ks. R. 32) i w notce biograficznej autorstwa Bolesława Kumora w *Polskim słowniku biograficznym*. Wykorzystano także materiały zawarte we wspomnieniach drą Adama Ruczki (A. ks. R. 32) oraz w „Tygodniku Jarosławskim” z 5 XII 1896 r.

Ruczce, niemal cudem, udało się uratować życie swemu wychowankowi i jego siostrze. Poruszony tragicznymi wypadkami „rabacji” Ruczka zrezygnował z profesury w Tarnowie i podjął pracę duszpasterską wśród chłopstwa, na terenach najtragiczniejszych zająć — między Tarnowem a Rzeszowem. W 1848 r. otrzymał probostwo w Kolbuszowej, gdzie wytrwał 48 lat — aż do śmierci.

Z początkiem lat sześćdziesiątych Ruczka rozpoczął długoletni staż parlamentarny. W kwietniu 1861 r. wybrano go posłem do Sejmu Krajowego, a następnie delegatem do Rady Państwa w Wiedniu. Będąc związany z konserwatystami, wziął czynny udział w pracach parlamentarnych, potwierdzając tym samym swe społecznikowskie zainteresowania. Ruczka starał się o lepsze uposażenie nauczycieli szkół ludowych, występował z wnioskiem o przyznanie emerytury Wincentemu Polowi. W 1866 r. znalazł się w składzie deputacji sejmowej do cesarza, wręczając mu słynną deklarację: „Przy tobie Najjaśniejszy Panie stoimy i stać chcemy”. W 1873 r. Ruczka zasiadał ponownie w ławach parlamentarnych. Został wybrany posłem do Rady Państwa z kurii wielkiej własności obwodu rzeszowskiego. Przez następne 20 lat Ruczka był członkiem Koła Polskiego w parlamencie wiedeńskim.

Ostatnie tygodnie życia ks. Ruczka spędził w Wiedniu. Bawiąc tam na sesji Rady Państwa ciężko się przeziębził, 11 XI 1896 r. został przewieziony do Kolbuszowej, gdzie zmarł 30 tegoż miesiąca. Pogrzeb Ludwika Ruczki odbył się 3 grudnia, przy masowym udziale parafian. Na jego grobie spoczął wieniec z szarfą o napisie: „Ojcu swemu — Sybiracy”.

Wybuch Powstania Styczniowego wstrząsnął polskim społeczeństwem. Z Galicji ruszyły do Kongresówki grupy ochotników, rozpoczęto organizowanie władz narodowych i zbieranie funduszy. Szybko też napłynęły pierwsze informacje o poległych, zaginionych i aresztowanych.

Jesienią 1863 r. ks. Ruczka przebywał w Wiedniu na sesji Rady Państwa. W kularach parlamentu zbierał opinie i informacje dotyczące losu jeńców powstania znajdujących się w rękach władz carskich. Szczególnie interesował się losem aresztowanych pochodzących z Galicji. Podczas debaty parlamentarnej wystąpił z wnioskiem o interwencję w sprawie współobywateli przebywających w niewoli rosyjskiej. W tej kwestii uzyskał poparcie ówczesnego ministra spraw zagranicznych Austrii hr. Rechberga oraz podsekretarza stanu w MSZ barona von Meysenburga. Uzyskał także zapewnienie o życzliwości i pomocy ze strony ambasadora carskiego w Wiedniu hr. Stackelberga. W istocie działalność Ruczki powoli zastępowała nieformalną instytucję, istniejącą na styku przedstawicieli obu rządów.

Dlaczego akurat jemu przypadła w udziale taka misja? Trudno udzielić na to jednoznacznej odpowiedzi. Przypuszczać można, że człowiek nieznanymi szerszemu ogółowi, odległy od jakichkolwiek „rewolucyjnych” ciągów, a przy tym obeznany z arkanami polityki, był wygodny dla obu zainteresowanych rządów. Dodatkowym atutem była także suknia duchowna, pozwalająca działaniom

stricte politycznym nadać formę akcji charytatywnej. Nie bez znaczenia były także szerokie kontakty Ruczki, nawiązane podczas prac parlamentarnych.

Wybitni przedstawiciele społeczeństwa polskiego wspierali od początku jego starania. Pierwszym był Adam hr. Potocki z Krzeszowic, który prosił o interwencję i uwolnienie z niewoli sześciu synów chłopskich z dóbr krzeszowickich, których ujęto z bronią w rękę na terenie Królestwa. Istotnej pomocy udzielała mu od początku hr. Leonilla Dunin-Wąsowiczowa, mieszkająca na stałe w Petersburgu. Jej kontakty w kręgach petersburskiej elity pozwalały na nieformalne potraktowanie wielu spraw zesłańców, które załatwiane kanałami oficjalnymi trwałyby w nieskończoność lub okazałyby się niemożliwe do realizacji. Wykorzystując swe znajomości, Wąsowiczowa informowała Ruczkę o planowanych pociągnięciach rządu carskiego wobec zesłańców, pozwalając na szybką na nie reakcję.

Początki działalności ks. Ruczki przypadły na przełom października i listopada 1863 r. Pierwsze wykazy jeńców-galicjan, uwięzionych na bezkresnych przestrzeniach Rosji, przesłał do austriackiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych 17 i 25 grudnia. Z listopada pochodzą pierwsze informacje od rodzin zaginionych lub uwięzionych. W tym samym czasie pojawiły się w „Gazecie Narodowej” i „Czasie” pierwsze wzmianki o działalności Ruczki, z prośbą o przesłanie informacji, niezbędnych mu do uwolnienia jeńców. W okresie późniejszym w gazetach pojawiły się drukowane listy imienne zesłańców i inne związane z nimi „inseraty”.

Początkowo działalność Ruczki szła w dwóch kierunkach: uzyskania pomocy osób wpływowych w obu krajach oraz ustalenia miejsca pobytu jeńców-galicjan. Jeńców określono umownie mianem Sybiraków, mimo że ich znaczna część odsiadywała karę w europejskiej części Rosji. Ruczka wymógł na rządzie austriackim zgodę na występowanie w jego imieniu w sprawach jeńców, będących poborowymi armii austriackiej. Uwalniał ich z niewoli pod pozorem konieczności dopełnienia przez nich obowiązku służby wojskowej.

Ruczka instruował rodziny i znajomych więźniów, aby ci zasypywali urzędy carskie prośbami o łaskę i petycjami o uwolnienie jeńców. Sam także słał nieustannie pisma, domagające się skierowania poddanych Monarchii Habsburskiej do domu, co nawet odnosiło pewien skutek. Na przełomie 1865 i 1866 r. w rosyjskim MSW powstał specjalny referat, rozpatrujący prośby o uwolnienie skazańców. O ile jeniec odbywał karę na terenie dawnego Królestwa Polskiego, Ruczka kontaktował się z wszechwładnym namiestnikiem Teodorem Bergiem. W większości wypadków, jeśli jeniec został schwytany na terenie Kongresówki, po prośbie Ruczki i interwencji austriackiego konsulatu w Warszawie, Berg zezwalał na darowanie reszty kary. Dużo trudniejsze były przypadki osób aresztowanych na Litwie czy ziemiach ruskich. Tych władze carskie traktowały bardzo surowo, uznając za zdrajców.

18 maja 1866 r. car swym manifestem zmniejszył wszystkim skazanym

wymiar kary o połowę. Skazani uprzednio na 3-4 lata więzienia zostali uwolnieni, ale nie do końca. Ukaz carski nie zezwalał na odsyłanie ich do domów, ale nakazywał tzw. posielenije, czyli przymusowe osiedlenie na ogromnych przestrzeniach Imperium. Akcja reklamacyjna musiała trwać dalej. Pod koniec 1866 r. w niewoli pozostawali już wyłącznie poddani rosyjscy i austriaccy. Spadła też aktywność pomocy udzielanej Ruczce przez władze austriackie. Być może uznały one, że powrót w granice monarchii „buntowników” nie jest pożądany. Jedynie wzgląd na to, że Francja i Niemcy całkowicie wyreklamowały swych obywateli spowodował, że akcji pomocy nie zawieszono.

W połowie 1867 r. nie było już więźnia-galicjanina, w sprawie którego Ruczka nie podjął był interwencji. Prócz tego rozpowszechniła się akcja pomocy finansowej dla więźniów i powracających do domu uwolnionych zesłańców. Ruczka zbierał pieniądze od rodzin czy innych ofiarodawców za pośrednictwem ambasady rosyjskiej w Wiedniu, przekazywał je potrzebującym. Pomoc finansowa trwała w zasadzie do roku 1870, ale w pojedynczych przypadkach przeciągnęła się aż po rok 1873. Jednym z podstawowych problemów, z jakimi borykał się Ruczka, był czas. Dojście listu i powrót odpowiedzi z Kraju Zabajkalskiego trwało około roku. Inną sprawą było nagminne przekręcanie polskich nazwisk przez urzędników austriackich, piszących po niemiecku, i biuralistów carskich, korespondujących głównie po francusku. Identyfikację osób utrudniały dodatkowo pomyłki powstałe już przy sporządzaniu spisów jeńców przez lokalne władze.

Trudno precyzyjnie określić, ilu ludzi wróciło z niewoli dzięki staraniom ks. Ruczki. Na podstawie zachowanych notatek i obfitej korespondencji można sądzić, że było ich kilkuset. Inni wracali dzięki bezpośrednim staraniom rodziny lub na mocy amnestii.

Ludwik Ruczka nie zabiegał o popularność. Swą działalność uważał za powinność Polaka i kapłana. Prosił tylko w testamencie: „Sybiraków z roku 1863, w tym i w dalszych latach uwolnionych, na pogrzeb mój zaprosić inseratem w «Czasie». Może który przybędzie”. Przybyło ich wielu.

Obecnie Archiwum ks. Ruczki znajduje się w zbiorach oddziału wawelskiego Archiwum Państwowego w Krakowie. Trafiło tam jako dar rodziny Ruczków na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. W 1988 r. zespół został uporządkowany.

Archiwum ks. Ruczki liczy około 70 cm b. akt, podzielonych na 32 j. a. Fascykuły od 1 do 5 zawierają materiały osobiste Ruczki oraz prywatną korespondencję. Materiałów tych jest znikoma ilość. Zapiski autobiograficzne to zaledwie trzy kartki. Niechęć Ruczki do prowadzenia „kancelarii” dotyczy też samej jego działalności. Zapiski te to uwagi na marginesach przychodzących pism oraz niewielka liczba kopii pism wychodzących od niego. Staranną dokumentację prowadził jedynie w sprawach pomocy materialnej, skrupulatnie rozliczając się z zebranych funduszy. Podstawową część zespołu, stanowiącą

o jego wartości, są materiały związane z pomocą dla Sybiraków. Fascykuły od 6 do 18 zawierają korespondencję z osobami prywatnymi i instytucjami dobroczynnymi w sprawach reklamacyjnych. Na odwrocie każdej karty katalogowej sporządzono spis korespondentów. Teki 21-24 to korespondencja Ruczki z urzędami austriackimi i rosyjskimi. Teki 25-26 zawierają dokumentację pomocy finansowej. Pozostałe jednostki wypełniają wycinki prasowe, materiały dotyczące jego działalności poselskiej oraz notatki i szkice pozostałe po jego krewnym — doktorze Adamie Ruczce. W trakcie porządkowania zespołu został sporządzony indeks nazwisk występujących w korespondencji.

Materiały pozostałe po ks. Ruczce mają duże znaczenie dla badań nad dziejami Powstania Styczniowego. Zawierają one dane ludzi rzeczywiście związanych z powstaniem i za udział w nim represjonowanych. Jest to o tyle ważne, że po latach trudno oddzielić w wielu wypadkach prawdę od rodzinnej legendy. W miarę upływu czasu powstała wszak cała potężna gromada rzekomych powstańców, których można określić jako „powstańców nagrob-kowo-nekrologowych”.

Akta dotyczące samych powstańców są bardzo różne. Przede wszystkim rzuca się w oczy ich skład społeczny; byli to studenci, rzemieślnicy, terminatorzy, synowie chłopscy. Są wśród nich także galicyjscy Żydzi oraz przybysze z innych części monarchii.

Akta zawierają dane personalne podawane przez rodziny, oryginalne metryki, poświadczenia przynależności do gmin, często zawód i ostatnie miejsce pracy. W miarę możliwości podawano okoliczności wzięcia do niewoli, czasem szlak bojowy czy nazwisko dowódcy. Niemal zawsze można określić miejsce odbywania kary.

Bardzo interesujące są listy otrzymywane od zesłańców przebywających w głębi Rosji, podających Ruczce (czy swym rodzinom) ciekawe informacje dotyczące ich samych i bytowania towarzyszy niewoli.

Wykaz powstańców styczniowych, których nazwiska pojawiają się w dokumentacji ks. Ruczki

Ablewicz Ludwik, Adamowski Edward, Adamski Jan, Ajdukiewicz Andrzej Stanisław, Adamski Edward, Adoniewicz Franciszek, Adwentowski Tomasz, Aleksandrowicz Adolf (Ołomuniec), Antonowicz Norbert Michał, Babula Tomasz, Bachruch Mojżesz, Baczyński Emil, Baczyński Jędrzej, Baczyński Stanisław, Bajtlik Jakub Józef vel Ostrowski Józef, Balicz Julian, Balicz Stanisław, Bałaban Jan, Banach Walenty, Bankowski Ferdynand, Banowski Walenty, Baran Franciszek, Baranowski Ludwik, Barącz Walenty, Bartsch Karol, Babiński Józef, Bednarczyk Antoni, Bednarczyk Jan, Bełdowski Mat-hias, Ben Franciszek, Beniedzki Jan, Benowski Karol, Bensdorf Jan, Berini

Roman, Bernad Franciszek, Białaczewski Aleksander, Białaczewski Jan, Białobrzewski Jan, Biały Michał, Bibicki Józef, Bieda Jędrzej, Bielczyński Stanisław, Bielecki Bronisław, Bielecki Franciszek, Bielecki Konstanty, Bielecki Stanisław, Bielikiewicz Ignacy, Bieniedzki Jan, Bień Franciszek, Bieńkowski Antoni, Biesiadecki Stanisław, Bińczycki Antoni, Błaszowski, Bodnar Franciszek, Bogacki Adam, Bogacki Aleksander, Bogacki Walenty, Bogovitsch Adolf, Bohdanowicz, Boraski Ludwik, Boricki Kazimierz, Borzewski Artur, Borzęcki Robert, Borzycki Kazimierz, Boss Andrzej, Bożeński Błażej, Bożyl Józef, Brach Józef, Brickman Ludwik, Broda Łukasz, Brodzki Michał, Brusik Jakub, Brzański Wojciech, Brzeziński Konstanty, Brzeznowski Pankracy, Brzostowski Feliks, Buchowiecki Bronisław, Bukowski Jan, Buratowski Antoni, Burzyński, Burzyński Józef, Butrymowicz Wincenty, Butrymowicz Władysław, Bylicki Franciszek, Bylicki Marcin, Bylicki Wiktor, Cetnarowski Jan, Chęciński Jan, Chęciński Stanisław, Chojnacki Józef, Chowaniec Henryk, Chowański, Chowański Julian, Chrupek Kazimierz, Chrzanowski Leon, Chrząszczewski vel Chrzyszczewski Stanisław, Chudzikiewicz Teofil Tomasz, Cieczkiewicz Bal-tazar, Ciemierzyński Aleksander, Cisek Jan, Ciuchiński Jerzy, Czajkowski Franciszek, Czajkowski Wincenty, Czajkowski Władysław, Czaplicki Franciszek Marcelli, Czaplicki Władysław, Czapski, Czaślawski August, Czechowicz Józef, Czepuch Błażej, Czerkawski Stanisław, Czernecki Antoni, Czerniawski Antoni, Czerny Józef, Czerwiński Józef, Czerwiński Stanisław, Czoch Mikołaj, Czyżew Antoni, Czyżyk Antoni, Ćwiklik Józef, Dallmaier Ignacy, Dallmaier Józef, Danecki, Dawida Michał, Dąbrowski Aleksander, Dąbrowski Edward, Dąbski Gustaw, Dec Wojciech, Dembiński Aleksander, Dembowski Robert, Dembski Gustaw, Deszczyk Jakub, Dębkowski Florian, Długosz Wincenty, Domagalski Franciszek, Dombrowski Józef, Doroba Marcin, Dostał Ignacy, Dratkowski vel Draszkiwicz Franciszek, Drohojowski Marcelli, Drozdowski Jan, Dulęba Walery Dominik, Dunin Józef, Dura Wojciech, Dutraîne vel Dufraine Edward Gustaw, Dydak Jan, Dymidowicz Izidor (Ołomuniec), Dymnicki Florian, Dziezic Sebastian, Dzierżbiński Wincenty, Dziubek Stanisław, Dzubac Stanisław, Eljasz Władysław, Falecki Nikodem, Falski Antoni, Falski Jan, Felczerowski Antoni, Fiałkowski Grzegorz Bolesław, Filippowski Antoni, Firlej Jan, Fischer Aleksander, Florczak Franciszek, Franek Emanuel, Frankiewicz Franciszek, Frankowski Edward, Frytz Wojciech, Gajdziński Antoni, Gajewski Ferdynand, Gałuszka Bogumił Teofil, Gan, Gasiński Franciszek, Gaweł Jakub, Gawliński Józef, Gawreluk vel Gawrelak Józef, Gaw-rilewicz, Gawryluk Andrzej, Gawryluk Józef, Getritz Aleksander, Gielg Jan, Girtler Wiktor, Gister Marcin, Gliniecki Konstanty, Głownicki Mikołaj, Głuchowski KaroJ, Godyń veJ Godes *Maciej*, *Godlewski Romuald*, *Golczewski Seweryn*, Golian Walerian, Gołębiowski Franciszek, Gomulicki Wincenty, Goralczak Stanisław, Gort Samuel, Gostkowski Zygmunt, Graca Wojciech, Graf Adolf, Gregoriades Julian, Grocholski Szymon, Grodzicki, Grodziski

Wincenty, Gromadzki Mikołaj Dominik, Gromczyński, Grosner Antoni, Gross Karol, Grossman Antoni, Grotgger Jarosław Gruber Bolesław, Gruszczyński, Gruszecki Henryk vel Dropella Jan, Grzegorski Sylwester, Grzesicki Wincenty, Grzesikowski Tomasz, Grzyb Jan, Gudelszczak Jakub, Gunia Michał, Gut Józef, Gutwiński Józef, Guzik Wojciech, Haas Edward, Habetin Władysław, Halbritter Ludwik, Halbritter Robert Hugo, Haller Cezary (Ołomuniec), Hałaciński Aleksander, Hartman Jakub, Hartmann August, Hercog Władysław, Hirschel Józef, Hirschl Antoni, Hoeflich Juliusz Adolf, Horeczky Bogumił, Hornstein Roman, Hozer Leon, Hubert Henryk, Hupert Henryk, Ilmin Jan, Unicki Grzegorz, Ingwer Józef, Izydorowski Stefan, Izydorowski Tomasz, Jaeschke Antoni, Jagiełło Wawrzyniec, Jakliński Henryk, Jakobsohn Ulrych, Jakubowski Albert, Jamróż Jan, Janicki Franciszek, Janiszewski Ludwik, Janiszewski Stanisław, Jankowski Adolf, Janowski Konstanty, Janowski Walenty, Janowski Zygmunt, Januszewski Ludwik, Jarocki Henryk, Jaroslowski Piotr, Jaskólski August, Jastrzembski Franciszek, Jastrzębski Zenon, Jentsch Jan, Jerin Józef, Jędrzejowski Karol, Jordan J., Juryna vel Juzyna Julia, Juzko Samuel, Kaczkowski Franciszek, Kaczmarowski Władysław Piotr, Kaczmarski Kazimierz, Kalinowski Jan Stanisław, Kaliński Józef, Kalita Józef, Kalita Ludwik, Kalita Stanisław, Kania Marcin, Karański Jan, Karwowski Kazimierz, Kaute Józef, Kaznoski Franciszek, Keller Stanisław, Koeck von Shtuckenfeld Ferdynand, Keszemkiewicz Antoni, Kielar Stanisław, Kieroński Aleksander, Kieroński Wincenty, Kisielewski Antoni, Kister Marcin, Klemensiewicz Edmund, Klima Jan, Kmistałowicz Jan, Knoreck Wilhelm, Kobiela Wincenty, Kobielski Władysław, Koblański, Kobyliński Jan, Kobylski Paweł, Koc Franciszek, Kocan Teofil, Koch Franciszek, Kocipiński Ludwik, Kocjan Roman, Koczarski Edmund, Koczorowski Stefan, Kolanko Franciszek, Kolasiński Wincenty, Kolosowski Mateusz, Komarnicki Kamil, Komput Włodzimierz, Konarski Alfred, Konrad, Konrat Henryk vel Tanau Walenty, Konstantini Czesław, Konstanty Roman, Kopiński Józef, Korabczyński Józef, Kórnicki Wincenty, Korostyński Zygmunt vel Bruckmann Ludwik, Korytko Walery, Kosowski Kazimierz, Kossak Leon, Kostkiewicz Jakub, Kościółek Michał, Kotara Walenty, Kottek Adam, Kotz Franciszek, Kowalski Antoni, Kowalski Ignacy, Kowszewicz Jan, Kowszewicz Konstanty, Kozdrzał Józef, Kozicki Tomasz, Koziero Franciszek, Kozierowski Jan, Kozik, Kozik Jan, Kozina Maciej, Koziół Mikołaj, Kozłowski Józef, Krajewski Ignacy, Kramer Antoni, Kratochwil Waclaw Emil, Kraus Stefan, Królikowski Karol, Kruczek Józef, Krudowski Stanisław, Krudowski Władysław, Krupski Teofil, Kruszewski Stanisław, Krynicki Stanisław, Krzeczyński Saturnin, Krzemień Wawrzyniec, Krześniowski Franciszek, Krzysztofowicz Józef, Krzyżanowski Antoni, Kubie Tomasz, Kubica Błażej, Kubicz Błażej, Kubka Józef, Kubowicz Feliks, Kucz Zygfryd, Kuczewski Jan, Kuczowski Michał, Kudlik Jan, Kuhn Edward, Kulma Antoni, Kulmatycki Antoni, Kułakowski Marian, Kurdziel Jan, Kuzd-

rzał Józef, Kwapien Ludwik, Kwaśniewski Antoni, Kwiatkowski Jan, Kwiatkowski Ludwik, Kwiatkowski Wawrzyniec, Labrocki Jakub, Lam Lucjan, Lanc Michał, Lang Antoni, Lech Jędrzej, Lechowski, Lechowski Włodzimierz, Lejko Kasper, Lerzel Henryk, Leszczyński Franciszek, Leśniewski vel Leśniowski Leon Feliks, Lewandowski Andrzej, Lewandowski Franciszek, Liberacki Franciszek, Liciński Hipolit, Lindner Tobiasz Zygmunt, Lipiński Stanisław, Lipo-wicz, Lisowski Jan Jakub, Listopadzki, Litwiński Benedykt, Lokajczyk Antoni, Lonczkowski Walery, Loscik, Ludkiewicz Ludwik, Lutyński Władysław, Łakomy Franciszek, Łazarkiewicz Wojciech, Łepczyński Franciszek, Łobeski Józef, Łopatiński Mieczysław, Łowczeński Julian, Łowczyński Władysław, Łukasze-wicz Jan, Łukawski Henryk, Macieszkiewicz Bronisław, Mach Sebastian, Machniewicz Kazimierz, Madej Wojciech, Madurowicz Kalikst, Magosielski Szymon, Maksik Jan, Makuliński Władysław, Malczewski Włodzimierz, Malec Jan, Malicki Karol Henryk, Malinowski Jan, Malinowski Józef, Manik Błażej, Mantuani Władysław, Mańkowski Aleksander, Marcyl Łukasz, Marczyk Feliks, Mareszka Józef, Marianowski Józef, Marynowski Józef, Marzen Jan, Maślak Mikołaj, Mazur Teofil, Mazur Tomasz, Mazurkiewicz Marcin, Mecerz Edward, Medwecki Zygmunt, Menfreka Franciszek, Menz Franz, Mędrecki Zygmunt, Merczyński Ferdynand, Merczyński Franciszek, Merta Karol, Meży-ński Leon vel Leonard, Miasopust Adam, Miazga Antoni, Miazga Józef, Michalski Władysław, Michlewski Konstanty, Miciński Jacek, Miodowicz Antoni, Miecznikowski Władysław, Mieczkowski, Merkiewicz Feliks, Mierni-cki Antoni, Mięso-pust Wincenty, Miksiewicz Antoni, Miłkowski Rudolf, Misztek Antoni, Mittig Jan, Mlekodaj vel Papież Jędrzej, Moczyński Leonard, Morak vel Morawski Romuald, Morowitz Franciszek, Mroczkowski Stanisław Apolinary, Muldner-Nieszkowski Wilhelm, Myczkowski Franciszek, Mycz-kowski Stanisław, Myszkowski Władysław, Nagrodzki Teofil Euzebiusz, Namy-słowski, Narkiewicz Marcin, Nartowski, Nartowski Franciszek, Nathmiller Juliusz Karol, Nawrocki Andrzej, Nawrocki Konstanty, Nazarewicz Antoni, Niedźwiedzki Walenty, Niemirowski Leon, Niesiołowski Stanisław, Niezabito-wski Henryk, Nikiel Ludwik, Niunkowski Antoni, Niziniecki Djonizy, Nodzyń-ski Teofil, Noskiewicz Eugeniusz, Nowak Hiacynt, Noworyta Jan, Nowotarski Tomasz, Obolewski Edward Egidiusz, Obrzutowicz Wojciech, Oczkowski Błażej Józef, Odrzywolski Józef, Odrzywolski Zygmunt, Ogonowski Jan, Oleksiewicz Kazimierz, Olszewski Franciszek, Onak Józef, Opak Mateusz, Opak Stanisław, Orbuszewski Jan, Orłowski Jan, Osiecki Apolinary, Oskard Ignacy, Osiecki, Ostrowski Józef, Ostrowski Michał, Ostrowski vel Królikowski Ksawery, Ostyński Mateusz, Oszczeński Mateusz, Pacana Maciej, Pacanowski Jan, Pade Władysław, Padleski Romuald, Padwer Markus, Palatyński, Palik, Paluch, Paniek vel Panek Wawrzyniec, Pankowski Zygmunt, Paskiewicz Aleksander, Paszkiewicz Aleksander, Pawelski Paweł, Pawlikowicz Antoni, Pawlikowski Bogusław, Pawłowski, Pawłowski Józef Aleksander, Pawłowski Karol, Paż-

danowski Alojzy, Perkowski Jan, Pfeifer Jan, Piasecki Zenon, Piaskowski Franciszek, Piątkowski Jan, Piciński Jan, Piechowski Feliks, Pierzchała Władysław, Pietzkiewicz Edward, Pietrzek Edward, Pietrzyk Józef, Pilch Karol, Piotrowski Wojciech, Pisch Władysław, Piurski Antoni, Płaczowski Stanisław, Pławiński Bronisław, Płochacki, Pniower Maksymilian, Podobiński Franciszek, Polański Wincenty Leon, Poliakiewicz Stanisław, Poluch Franciszek, Płonczyński vel Płonka Antoni, Ponczyński Jan, Popiel Aleksander, Popiel Feliks, Popielski Jan, Porembalski Władysław, Porebowicz Józef, Przepolski Walenty, Przesmycki Władysław, Przybyło Jan, Przybyłowicz Antoni, Pschorn Stanisław, Puzkowski Jan, Puza Klemens, Puzdrowski August, Rachette Franciszek, Radecki Rudolf, Rażny Jan, Regieć Edward, Reich Samuel, Richter Jan, Riedl Ludwik, Rogalski Jan, Rogoziński Rudolf, Roman Błażej, Romanowski, Rospond Jędrzej, Roth Paul, Roziecki Władysław, Rozmus Konstanty, Rożek Józef, Rożkowski Roman, Różycki Hippolit, Ruciński Kajetan, Rudek Franciszek, Ruszkiewicz Stanisław, Rutkowski Włodzimierz, Rybak Adam, Rychlak Wojciech, Rydarowski Jan, Rydel Feliks, Rylski Albert, Rzegoziński Jacenty, Rzepecki Walerian, Rzewuski Aleksander, Saczkiewicz Ferdynand, Sadowski Edward, Sarama Walenty, Sawicki Ignacy, Schindler Jan, Schleiberg Józef, Schneider Jan, Scholtz Jan, Scholtz Joseph, Schtlinger Ferdynand, Schultz Wiktor Adolf, Schutt Juliusz, Sedlaczek, Segner Adolf Józef, Seroka Wilhelm, Sidorowski Stanisław, Siedlecki Aleksander, Siekiera Wojciech, Sieprawski Adam, Sieprawski Józef, Sieprawski Władysław, Sierzputowski Ignacy, Sin-kiewicz Władysław, Sitkowski Józef, Sitkowski Władysław, Siwiński Jan, Skólski Aleksander, Skórski Ferdynand, Skrzeczyński Saturnin, Skulski Aleksander, Skulski Mieczysław, Skwierczyński Teodor, Słomka Ferdynand Feliks, Sobolewski Ignacy, Sobotkiewicz, Sokołowski Marcei, Solary Andrzej, Sołecki Ludwik, Sołtysik Jan, Sotara, Sowruk Michał, Stachowski Feliks, Stachowski Jan, Stadnicki Henryk, Stankiewicz Ignacy, Stańczak, Stankiewicz Andrzej, Starki Władysław, Staszewski Kazimierz, Stawiński Bronisław, Steczkowski Józef, Stefański Ignacy, Stoer Karol, Straciło Konstanty, Struzik Florian, Strzelecki Kazimierz, Stupnicki Bronisław, Suchodolski Leopold, Suchoński Jan vel Szrajner Piotr, Sułkowski Ignacy, Sydor Mikołaj, Sz... Władysław, Szabel Jan, Szafranski Ludwik, Szajczak Michał, Szalajka Józef, Szczawiński Robert, Szczepański Henryk, Szelest Roman, Szlajber Józef, Szpakowski Władysław Józef, Szulc Adolf, Szulc Marcin, Szwejkowski Józef, Szykowski, Szymberski Mieczysław, Ślusarski Franciszek, Śmielowski Stanisław, Śniatyński Albert, Świechowski Antoni, Świerczyński, Świerk Marcin, Świszczoński Antoni, Świszczowski Władysław, Świrski Ludwik, Tański Walerian, Tarasiewicz Michał, Taschen vel Tascher Mikołaj, Tebnika Włodzimierz, Teichmann Emil, Terlecki Dominik, Tetmajer Julian, Theifert Jan, Toczyski Bronisław, Tomaszewski Czesław, Tomczyk Jan, Tomczyk Szymon, Trąbka Antoni, Trojanowski Jan, Trojanowski Władysław, Trybus Stanisław, Tułasiewicz Wincenty, Turowicz

Kazimierz, Twardzicki Józef, Twaruszek Stefan, Tyć Aleksander, Tył Edward, Typer Ludwik, Tyrkowski Józef, Ujejski, Wach Aleksander, Wach Andrzej, Waławowicz Walery, Walewski Kazimierz, Waligóra Karol, Waligórski Feliks, Waługowski Maksymilian, Warchołowski Ludwik, Warecki Michał, Wańniewski Emil, Wąsik vel Sikorski Józef, Weiss Juliusz, Wendycz Julian, Wezowicz Antoni, Wichter Seweryn, Wierzbicki Franciszek, Wierzbicki Jan, Wilczek Ignacy, Wilczyński Dominik, Wilczyński Ludwik, Wilusz Romuald, Winnicki Stanisław, Winnicki Hul Michał, Winogradzki Przemysław, Wiskida Anton Maria, Wiskida Tadeusz, Wisłocki Ksawery, Wiszniewski Stanisław, Wiśniewski Stanisław, Witkowski, Witkowski Mieczysław, Witkowski Władysław, Witoszycki Mikołaj, Witoszyński, Witowski Witold, Włyński Zygmunt, Wnęk Tomasz, Wodzicki Ludwik, Wodziczko Władysław, Wojciech Franciszek, Woliński Michał, Wozak Michał, Wójcicki Józef, Wrona Michał, Wroński Cyryl, Wróbel Franciszek, Wrzesikowski Tomasz, Wrzos Michał, Wujcicki Stanisław, Wydoł Jan, Zabawski Inocenty, Zachara Walenty, Zagórski Albin, Zagórski Włodzimierz, Zajęc Wincenty, Zajęcowski Adolf, Zakrzewski Jan, Zalewski Antoni, Zambasowicz Ludomir, Zambasowicz Piotr, Zamek Piotr, Zamorski Arnold, Zapałowicz Michał, Zawadzki Michał, Zawalski, Zawicki Tadeusz, Zawirski Józef, Zawirski Władysław, Zejfowicz Marcin, Zgórek Franciszek, Zielenkiewicz Antoni, Zieliński Aleksander, Zielonka Kornel, Znachorowski Bernard, Znamirowski Józef, Zubek Karol, Zwonkowski Ludwik, Zygarkowski Karol, Zygmunt Kazimierz, Żelisko Stefan, Żukowski.

Roman Marcinek, *Archives of Father Ruczka and materials to biographies of the January Insurgents*. The author presented the contents of archive materials (70 cm of current records) stored at the Wawel Division of the State Archives in Cracow. Apart from the outline of the priest's personal history, the situation of arrested Poles in Russian prisons was described. Ruczka managed to help several hundreds of them to be released from prison. Outstanding representatives of the Polish society supported his efforts from the very beginning. Ruczka instructed families and friends of the prisoners to send to Tzar offices large number of petitions for granting pardon to them. The Tzar reduced the punishment for all the convicted persons by half on May 18, 1866 under his special ordonnance. Russian and Austrian subjects remained imprisoned by as long as the end of 1866. The list of names of insurgents of 1863, which appeared in documents has been enclosed.

Roman Marcinek, *Archives de l'abbé Ruczka et documents pour l'établissement de la biographie des insurgés de l'insurrection de janvier*. L'auteur a présenté le contenu des documents d'archives (70 cm b. a.), conservés à la section de Wawel dans les Archives d'Etat à Cracovie. A côté du précis de l'histoire personnelle de l'abbé on y trouve la présentation de la situation des Polonais arrêtés et prisonniers des Russes. L'abbé a réussi à réclamer la libération de ces centaines de prisonniers. Les grands représentants de la société polonaise ont soutenu ses efforts depuis le début. Ruczka instruisait les familles et

les amis des prisonniers pour qu'ils accablent les administrations du tsar de pétitions demandant la grâce. Le 18.05.1866 le tsar a réduit de moitié par une disposition la peine pour tous les prisonniers. A la fin de 1866 demeuraient encore en captivité les sujets russes et autrichiens. On a joint une liste de noms des insurgés de 1863, dont les noms sont apparus dans la documentation.

Роман М арцинэк, *Архив ксендза Ручки материалов к биографистике повстанцев 1863 г.* Автор представил вниманию читателя содержание архивных материалов /70 см. в. а./ хранящихся в Вавельском Отделении Государственного Архива Кракова. Вместе с личной историей ксендза Ручки показана ситуация сосланных Поляков в российской неволе. Именно их, начистывающих несколько сот человек, ксендз Ручка сумел освободить и выпустить на волю. Выдающиеся представители польского общества с самого начала поддерживали его старания. Ручка инструктировал семьи и знакомых узников, как засыпать царские учреждения просьбами и петициями о смягчении кары и прощении. 18 V 1866 г. царь собственноручным указом уменьшил всем приговоренным период наказания на половину срока, в конце 1866 г. русские и австрийские подданные еще оставались в неволе. К статье прилагается список повстанцев 1863 г., фамилии которых упоминаются в документации ксендза Ручки.